

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

60. In multis regionibus extant Pandectæ, & statuta, in quibus Notariis,
Commissariis, & cæteris iustitiæ Administris taxata sunt stipendia,
quæritur, an modo obligent in conscientia virtute ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

De Voto, & Iuramento, &c. Ref. LIX. &c. 77

2. At his non obstantibus, affirmatiuam sententiam docet Suarez de relig. tom. 2. lib. 2. de in. promiss. cap. 3. num. 7. iuncto num. 8. & num. 14. Quia, cum de consensu partium sit prorogatio temporis compromissi, non fit nouum pactum in substantia, vt voluit Authores contrarij: sed illud idem differtur, prorogatur, & commutatur in maius tempus: & idem totum ipsum pactum, prout antea erat iuramento affectum, prorogatur: quia nulla est ratio separandi pactum à iuramento; nec est impossibilitas in continuatione eiusdem pacti, & iuramenti: cum tibi non fiat extensio iuramenti ad nouam materiam; sed continuatio eiusdem iuramenti circa eandem materiam continuatam: maxime quia cum iuramentum adhaeret promissioni, tanquam accessorium principali; prorogatio principali, censetur prorogari accessorium. Secundo probatur, & declaratur magis: quia, quoties prorogatur, seu commutatur iuramentum, siue ex consensu partium, siue auctoritate Iudicis, id, in quod fit commutatio, cadit sub eadem obligatione iuramenti; alius non esset commutatio, nec prorogatio; sed noua promissio, nouum pactum & extinctio prioris pacti. Consequens est falsum: ergo.

3. Et quidem hac opinio videtur probabilior: sententiam tamen Azorij puto etiam probabilem esse, quam postea secutus est Sanchez in Summa tom. 1. lib. 3. c. 17. num. 23. & de hac questione latè, & doctè scribit Couarruias de pactis, part. 1. n. 6.

RESOL. LIX.

De iuramento seruandis statuta, seu capitula ciuium, collegiorum, &c.

Et pro praxi huius questionis aliqui casus adducuntur & notantur in textu huius Resolutionis. Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Ref. 39.

§. 1. **S**upradicta statuta sunt in vsu, nulla indigent probatione, non obseruantia illa esse perituros, vt patet ex cap. querelam, & toto tit. de iur. iur. Si verò aliqua statuta in dissuetudinem abierunt, vel vsu recepta non fuerunt, tunc illa non obseruantia perituri non sunt. Nam, vt rectè notat Megala consil. 81. n. 1. Gutierrez de iuram. consil. part. 1. cap. 18. n. 14. Gomez in leg. Thauri, num. 365. & 66 Sanchez in Summa, to. 1. lib. 1. cap. 14. num. 9. Portel in addit. ad dubia Regul. ver. iuramentum, numer. 22. Malderus in 22. D. Thomas, tract. 10. cap. 6. dub. 9. Homobonus in exam. Eccl. part. 1. tract. 7. cap. 9. quest. 46. & alij penes ipsos, iuramentum de seruandis statutis non extendi ad statuta moribus vtentium non recepta, vel que per contrariam consuetudinem abrogata sunt. Hinc inferitur Gubernatores Tabulae huius vrbs non esse perituros mutando pecuniam Ciuitati, nam Capitulum id prohibens non fuit vsu receptum, & in dissuetudinem abiit: & sic etiam dicendum est de Pratoribus huius vrbs, qui aliqua capitula Ciuitatis non obseruant, que in dissuetudinem abierunt.

2. Notandum est etiam hic obiter contra Megalan vbi supra n. 4. tunc materiam statuti iurati esse grauem, vt constituat perituum mortale, quando tanti momenti est, vt iuramento secluso statutum sit materia ratione sufficiens esset ad obligationem sub mortali. Et ita docet Sanchez loc. cit. n. 3. hinc transgredientes statuta iurata decernentia faciendum aut omittendum aliquid sub aliqua pena, non peccare dicendum est.

3. Nota etiam, quòd quando statutum iuratum reuocetur per potentem reuocare, tunc illud non seruans non esse perituum, dicendum est: quia non amplius obligat, & ideo cessabit iuramentum. Ita Sanchez vbi supra n. 10. cum Caietano 2. 2. q. 89. art. 9. Soto lib. 8. de iust. q. 1. art. 9. & aliis, Tom. VII.

4. Vnde inferitur, in rigore loquendo, Pratores huius vrbs non peccare, neque esse perituros, quando Dominus Prorex cum aliquo actu vice regio dispensat pro illa vice, vt aliquid efficiatur, non obitante aliquo Capitulo ciuitatis in contrarium; vt v. g. fiat electio ad aliquod officium sine vsu inuolò, vt vulgò dicitur, &c. licet hoc Domini Proreges efficere minime deberent, & ideo Pratores in tali casu exponant Proregibus inconuenientia, que sequuntur ex supradictis dispensationibus, vt nihil timeant.

RESOL. LX.

In multis religionibus extant pendentia, & statuta, in quibus Notarij, Commissarij, & ceteris iustitijs administris taxa a sunt stipendia: quæ itur an modo obligent, in conscientia, & virtute iuramenti stante varietate temporum, & circumstantiarum: Ex p. 2. tr. 17. & Misc. 5. Ref. 60.

§. 1. **R**espondeo negatiuè. Ita Molina de iust. tom. 1. tr. 2. disp. 84. & Basil. Pontius p. 1. var. di. p. q. 2. scholasticas. 7. qui citat D. Antonin. part. 2. tit. 7. c. 5. §. 1. & p. 3. tit. 3. c. vlt. §. 1. & Syluestrum ver. restit. 3. q. 5. pronunt. 10. Nam nisi illa leges iustum pretium contineant pro varietate temporum, & iuxta illam mutentur, iniusta sunt, & iuste poterit tabellio accipere sibi incrementum, vsque ad limites iusti pretij. Sciendum est enim, crescente pecunia decretere valorem illius ad ceteras res pecunia comparandas, atque adeò decretere valorem ceterarum rerum compensatione pecunia. Vnde cum his temporibus, quod non erat antiquitus, excreuit pecunia, decreuit ex hoc valor illius, & creuit valor aliarum rerum, & ita nisi mutatio legum facile fieri potest, vt pretium olim iustum, nunc sit infra iustum infimum: hanc etiam opinionem tenet Tolet. in sum. lib. 5. c. 62. n. 7. vbi asserit: Notarium non debere excedere pretium iustum instrumenti, hoc autem est frequenter lege taxatum. In qua taxatione, notandum est apud aliquas regiones exigij taxationes has secundum pretia vilissima, quia sunt antiquissima, quando res minimo pretio emebantur, & tunc ipsa officia minus multo valebant, modò autem multum valent. Et quantum iuste possit Notarius excedere illa taxata pretia, tamen vnum obstat, nimirum iuramentum; quod singulis annis, aut in principio officij facit, puta obseruandi illam taxationem, ob id peccat transgrediendo. Vnde sanctissime facerent Principes si pretium conueniens habita temporum, & regionum ratione imponerent, aut tale iuramentum, quo multi illaqueantur, auferrent. Hæc Tolet. quem sequitur Reginald. in praxi, tom. 1. lib. 25. c. 57. tit. 1. n. 993.

2. Verum ego puto, contra Toletum, neque Notarium, neque alios ministros virtute iuramenti teneri ad obseruanda ea statuta, & illas Pandectas; & ideo non peccare, quia in dissuetudinem abierunt, vt iniusta, & illud iuramentum est de solis statutis seruandis, quatenus ea obligant. Ergo, si ex aliqua causa obligare desinunt, cessabit iuramenti obligatio, eo quòd iam illa non sunt statuta, & iuramentum fuit illis accessorium, quatenus statuta erant. Igitur iuramentum aliquid seruandis statutum intelligitur, quatenus illud iustum est, & obligatorium, non ergo obligauit illud iuramentum ad eam taxam, quatenus iniusta est: & ita hanc opinionem in terminis tenet Sanchez in opere moral. tom. 2. lib. 3. c. 14. n. 14. & Molfes. in sum. to. 2. tr. 12. c. 5. n. 67.

RESOL. LXI.

An Tabelliones, & alij iustitijs ministris iurando non accipere

H 3

Sup. hoc in Ref. seq. & n. tom. 6. tr. 7. Ref. 117. §. 1. cursum in fine, sed vide eam per totam, & in to. 2. tr. 1. ex ref. 22. vide objectionem quam adducit Caramuel in §. Sum. & §. vlt. aduersum, doctrinam huius Ref.